

Zadání úkolů - listopad 2016

---

1. úkol: Co se děje se zvířátky v zimě?

Cíl úkolu: Seznámit se s přizpůsobením živočichu zimnímu období.

Popis úkolu: První úkol je velmi jednoduchý. Spočívá v přečtení pohádkového příběhu z přílohy dětem. Přečtete si pohádku v kroužku během dne nebo před spaním. Pak ved'te s dětmi rozhovor o pohádce (viz návrhy témat rozhovoru níže).

Motivace: Vzpomínáte děti na štěňátko Ťapku? Jak se objevilo v zahradě a jak mu veverka vyprávěla o semíncích? Já tady mám teď další příběh štěňátko Ťapky, a jestli chcete, tak vám ho přečtu.

Otázky k rozhovoru:

- jak se zvířátka v zimě mají
- jak zimu zvířata přečkávají
- jak se na zimu zvířata připravují
- zopakujte si všechna zvířátka, která v pohádce zazněla (ježek, kos, rehek, vlaštovky, čápi, ještěrky, žáby, užovka, plch, slunéčka sedmitečná, zlatoočka, čmeláci, motýli, pavouci, včelky samotářky, brouci)
- co dělá v zimě medvěd, srnky, divoká prasata
- čím zahradník Větvíčka krmil ježka Kuličku, když byl zraněný (žížaly a maso)

Teoretické pozadí pro učitele:

V našich zeměpisných šířkách je po část roku vlivem naklonění zemské osy a změně postavení země vůči slunci méně slunečního záření. Tím klesají teploty až pod bod mrazu – je zimní období. To způsobuje, že voda se dostává do pevného skupenství a není dostupná rostlinám. Rostliny tak díky tomu, a také díky nedostatku světla, nemohou růst a produkovat biomasu. Ta pak není dostupná pro zvířata, která se jí živí. Rostliny i zvířata se tomuto období během své evoluce různě přizpůsobili (adaptovali) nebo vyhynuli. O adaptaci rostlin na zimu (shazování listů, tvorba semen) jsme si povídali minule. Zvířata se zimě přizpůsobují různými způsoby, které často kombinují. V zásadě se dají zjednodušeně rozdělit do tří kategorií:

- před zimou utečou do míst, kde je tepleji a dostatek potravy (stěhovaví ptáci)
- uvedou se do stavu, kdy spotřebovávají velice málo energie – například ježci nebo netopýři upadají do zimního spánku (dochází k útlumu fyziologických procesů a snížení tělesné teploty), ale třeba medvědi či jezevci mají nepravý zimní spánek (zůstávají neaktivní v úkrytu, ale jejich teplota se nesnižuje)

- zařídí se tak, aby jim zima nebyla a potrava nechyběla - dělají si zásoby (myši, někteří ptáci), naroste jim hustá srst (liška, veverka, rys), dělají si podkožní izolační tukovou vrstvu (divoká prasata, ptáci), budují si zimní úkryty (veverka)

Poznámka k potravě ježka: Ježek je hmyzožravec – živí se převážně hmyzem, bezobratlými živočichy pohybujícími se na povrchu půdy, nepohrdne malým ptačím vejcem nebo drobnými obratlovci (mláďata hlodavců). Rostlinná složka je v potravě zastoupena minimálně. Zakořeněná představa, že se ježci živí jablky a hruškami, je známa už se starého Říma. Vznikla asi na základě toho, že se ježci rádi něčím „navoní“ - chrání je to zřejmě před predátory. Kromě jiného jim voní také kvasící ovoce. V něm se rádi vyválí, a tak jim občas nějaký kus jablka či hrušky na bodlinách zůstane. Vypadá to pak, jako by se ovocem živili.

Vyfoťte se při čtení a fotky nám pošlete.

2. úkol: Kampak se poděli?

Cíl úkolu: Seznámit se zimním životem zvířat.

Popis: V tomto úkolu si nejprve vyrobíte jednoduché společné dílo, a pak budete pátrat ve škole a v zahradě po zvířatech.

1. část úkolu – společné dílo: Připravte si předem lepidlo, velký papír (A2 a větší), vytiskněte a rozstříhejte obrázky zvířátek k úkolu z přílohy a symboly kufru, čepice s šálou a postele. Obrázky zvířat namnožte tak, aby pro každé dítě byl alespoň jeden obrázek.

Pak si s dětmi sedněte do kroužku a doprostřed položte velký papír, na který rozmístíte a přilepíte obrázek kufru, šály s čepicí a postýlky. Tyto obrázky budou symbolizovat přizpůsobení zvířat zimě (kufr – stěhování do teplých krajín, čepice a šála – teplá srst a zásoby jídla, postýlka – zimní spánek). Obrázky zvířat položte na hromádku vedle papíru. Postupně si každé dítě jeden obrázek vezme, pojmenuje zvíře, které na něm je a zkusí uhádnout, co dělá v zimě. Pokud neuhádne, tak mu poradí ostatní děti nebo paní učitelka. Nakonec obrázek přilepí na velký papír k příslušnému symbolu (kufr, postel, čepice se šálou). Dílko si pak na nějaký čas vyvěste někde ve třídě.

Velký papír můžete nejprve vyzdobit zimními motivy (vločky, sníh, modré pozadí) a symboly si můžete namalovat vlastní.

Místo papíru se symboly si můžete do kroužku dát dětský kufřík, postýlku pro panenky a čepici se šálou. Děti pak obrázky zvířátek dávají do postýlky, kufru nebo čepice. Papír se symboly si pak můžete s dětmi nalepit později v rámci opakování.

Motivace 1. části: Pojdme si děti roztřídit zvířátka z pohádky, kterou jsme si četli, podle toho jak přečkávají zimu. Uděláme si takový velký obrázek, který si tu pak vystavíme, abychom si to lépe zapamatovali. Já budu jako ten kos, který všechno věděl a Ďapkovi radil, a vy budete jako Ďapka, který se všechno postupně učí. Tady mám velký papír a na něm kufr, postýlku a čepici se šálou. Kufr znamená že...

2. část úkolu - pátrání: Vydejte se pátrat po zvířatech (nebo jejich pobytových znacích) co zimují v úkrytu, odletěli na jih nebo zůstali. Pátrejte v budově školy i na zahradě. Hledejte hmyz ve škvírách

zdi, pod okrajem parapetu, pavouky za radiátory, ptáky na obloze, stopy v blátě, pavučiny, opuštěná hnízda v křoví, motýli v koutech chladných místností, slunéčka pod kůrou, za květináčem, ...

Motivace 2. části: Co kdybychom si teď, když už víme, co které zvířátko v zimě dělá, udělali takové malé pátrání. Pátrali bychom po těch, co tu zůstali a někde spí, a po těch co jsou ještě venku. No a ti co odcestovali na jih do tepla? Po těch tu aspoň něco zbylo, třeba ptačí hnízda.

Co jste vypátrali a kde, nám napište a pošlete. Při pátrání se také nezapomeňte vyfotit.

3. úkol: Listnatý pokus.

Cíl úkolu: Ukázat změny v přírodě během zimy.

Popis: Udělejte si na zahradě pozorovací pokus s listím. Vyznačte si na zemi kousek plochy (asi metr čtvereční) a nanoste tam vrstvu spadaneho listí nebo lépe nechte na zemi listí nepohrabané. Tuto plochu pak během zimy občas pozorujte a dívejte se, jak se mění a jak se na ni listí rozkládá. Zkuste někdy listí odhrábnout a zjistit, jestli tam není nějaké zvířátko, jestli žížaly nezatahují listí dolů do země nebo jestli ho nepřehrabují ptáci a nehledají v něm potravu. Svá pozorování nám pak v rámci dalších kol budete psát.

Vyznačení plochy nechte na dětech, jistě něco vymyslí a udělají (kamínky, dřívka, provázek na kolíčkách). Můžete si také vyznačit více ploch na různých místech (pod stromem, na trávníku, pod keřem) a porovnávat je mezi sebou.

Vaši pokusnou plochu nám vyfotěte.

4. úkol: Hra – rozhodni se rychle a správně, nebo zahyneš!

Cíl úkolu: Upevnit znalosti z úkolu o zimním životě zvířat.

Popis úkolu: Tuto hru si nejlépe zahrajete venku na zahradě a nezabere vám ani moc času. Můžete si ji samozřejmě zopakovat vícekrát.

Popis hry: Hra je velmi jednoduchá. Spočívá v tom, že učitel postupně říká jména zvířat a děti se musí rychle správně rozhodnout, co udělají, aby přečkaly zimu.

- Pokud se zvíře přesouvá do teplých krajín, děti se shromáždí na cestě a mávají rukama (křídly).
- Pokud zvíře hledá úkryt a v něm přečkává zimu, děti hledají úkryt před deštěm a větrem.
- Pokud zvíře zůstává aktivní, děti pobíhají po zahradě a hledají potravu.

Až všechny děti udělají, co si myslí, že je správné, učitel řekne správné řešení a hraje se další kolo. Obměnou je, že zvířátka (děti), která se nerozhodla správně, zahynou a ze hry vypadávají.

Příklad: Učitel zvolá „žába“ a děti si musí uvědomit, že žába je v zimě schována někde v zemi, v trávě pod kamenem – zkrátka v úkrytu. Pak hned vyhledají nějaký vhodný úkryt (schovají se pod keř, schoulí se k hromadě dřeva). Pak učitel vysvětlí, že žába se schovává do mechu, pod zem nebo pod kámen.

Pokud chcete, aby byla hra ještě názornější, připravte si obrázky zvířat a při zvolání jména zvířete zároveň ukazujte obrázek.

Při hře se vyfoťte a fotku pošlete.

5. úkol: PF 2017 zvířátkům v zahradě

Cíl úkolu: Vcítit se do pocitů a potřeb zvířat v zimním období.

Popis úkolu: Zeptejte se dětí, co by přály všem zvířátkům ve vaší zahradě do nového roku. Řekněte jim, ať popřejí zvířátkům, co si myslí, že by se jim líbilo, hodilo, co by jim usnadnilo život, nebo třeba i čeho by už stačilo. Jejich odpovědi nám pak napište (naskenujte/vyfoťte papír s odpověďmi).

Pak vytvořte novoroční přáníčka. Můžete je vyrobit libovolnou výtvarnou technikou (fantazii se meze nekladou). Nějaká vyfoťte nebo naskenujte a pošlete. Přání můžete vyrobit i jedno společné. Přáníčka pak můžete vyvěsit na chodbě školky.

Co děti zvířátkům přály, nám napište nebo vyfoťte. Vyfoťte nám i nějaká přáníčka.

6. úkol: Stromeček pro naše zvířátka.

Cíl úkolu: Vcítit se do pocitů a potřeb zvířat v zimním období.

Pomůcky: různé pamlsky pro zvířata (jablka, lojové koule, mrkev, kukuřice, klasy prosa, jádra ořechů), provázek

Popis úkolu: Nazdobte zvířátkům ve vaší zahradě (nebo i někde jinde) vánoční stromeček. Navažte na provázky různé pamlsky pro zvířata a ozdobte s nimi stromeček (nemusí být jehličnatý). „Vánoční ozdoby“ si můžete předem vyrobit ve třídě a pak si každý svou ozdobu na stromeček pověsí.

Motivace: Když jsme děti našim zvířátkům dělali přáníčka, přáli jsme jim také, ať mají dost jídla. Co kdybychom jim to nejen popřáli, ale také jim nějaké to jídlo připravili a donesli? Ono to nebude nic těžkého. Třeba dnes, až půjdeme na procházku, tak bychom mohli nějakými dobrotami ozdobit tady náš smrček, co máme na zahradě. Ale nějakými zvířecími dobrotami. Něco jsem tady pro zvířátka nachystala a my si to teď navážeme na provázky a uděláme takové vánoční ozdoby. Ať má kos i ostatní ptáčky co jíst.

Pošlete nám nějaké fotografie vašeho stromečku.

Vypracované úkoly nám pošlete emailem (lenka.pavelcikova@ddmsikula.cz) do 26. prosince.

Nemusíte vypracovávat všechny úkoly, ale čím víc dobře vypracovaných úkolů, tím více bodů. Při pozdějším dodání se krátí bodový zisk z každého úkolu až o 3 body.

Soutěž „Tajuplná zahrada“ může být realizována díky podpoře projektu "Zahrada plná dobrodružství" Zlínským krajem.